

عنوان مقاله:

فرم شناسی و نمادشناسی نقوش پرندگان در سفالینه های دوره ی سامانی قرن سوم و چهارم هجری

محل انتشار:

فصلنامه پیکره، دوره 5، شماره 9 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

راضیه زراعت پیشه - کارشناس ارشد هنر اسلامی، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

امیرحسین چیت سازیان - دانشیار دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

خلاصه مقاله:

پرندگان همواره جایگاه ویژه ای در بین نقوش تزئینی بر دست ساخته های بشری داشته اند. ویژگی خاص پرندگان و وجوه نمادین آن ها باعث شده است تا سفال گران بسیاری آن ها را دست مایه ی آفرینش آثار هنری خود کنند. در دوران اولیه ی اسلامی؛ به ویژه در زمان سامانیان، پرندگانی به تصویر کشیده شده اند که از نظر زیبایی شناسی و نمادگرایی از اهمیت والایی برخوردارند. این پرندگان که از طبیعت فاصله ی بسیاری گرفته و به عالم مثل نزدیک ترند، گواه نمادین بودن این نقوش است. با این همه آن چنان که باید و شاید به نقش این موجودات و چرایی ظهور بی شمار آنان بر روی سفالینه ها توجه نشده است. با توجه به اینکه رمزپردازی و نمادگرایی، جزو جدایی ناپذیر فرهنگ ایرانیان است، شایسته است که با نگاهی تازه این نقوش مورد بررسی قرار گیرند. هدف از این پژوهش، بررسی نمادین پرندگان نقش شده روی سفالینه های دوران سامانی در ایران و میزان اهمیت این نقش ها در این دوره است. در این مقاله طی بررسی فرم شناسانه و تطبیق آن با ادبیات و خوشنویسی دوران اسلامی، به دسته بندی این نقش مهم در سفال اسلامی پرداخته شده است. یافته های این پژوهش حاکی از آن است که با توجه به آثار به جا مانده از این دوره، پرندگان به صورت تجریدی و به دور از واقع گرایی ترسیم شده اند و خط کوفی و نقوش تزئینی گیاهی تاثیر به سزایی در نوع فرم پردازی این پرندگان داشته اند. از نظر نمادین، باور ایرانیان مبنی بر تاثیر پرندگان در جذب برکت برای صاحب ظرف، دلیل موجهی بر نقش این موجودات در آثار ایرانیان است. روش این تحقیق، توصیفی-تحلیلی است و شیوه ی گردآوری اطلاعات، به صورت کتابخانه ای انجام گرفته است. جامعه ی آماری پژوهش، سفالینه های دوران سامانی، مربوط به قرن سوم و چهارم هجری را در بر می گیرد که مزین به نقش پرنده هستند.

کلمات کلیدی:

نمادگرایی، پرندگان، سفال اسلامی، سفال ایرانی، سفال سامانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/878312>

